

KOJENECKÉ ÚSTAVY PRO DĚTI MLADŠÍ TŘÍ LET BY MĚLY SKONČIT DO KONCE ROKU 2013

Česká republika obdržela v posledním období několik významných impulsů vyzývajících k zásadní reformě systému péče o ohrožené děti. V první řadě jde o doporučení Výboru OSN pro práva dítěte ze 17. června 2011, v nichž Výbor vyzval Českou republiku, aby vytvořila komplexní hodnocení rodinné situace a strategii pro snížení počtu dětí žijících v ústavní péči. Zároveň výbor doporučil rozvoj komunitních služeb rodinného typu a pěstounské péče, a to za účelem vyloučení umístování dětí do ústavů. Dne 28. června 2011 se na vlády v Evropě a střední Asii obrátily Úřad vysoké komisařky pro lidská práva a Dětský fond OSN UNICEF s žádostí, aby okamžitě ukončily praxi umístování dětí do tří let věku do pobytových zařízení.

Česko se skutečně vyznačuje vysokým počtem dětí umístěných v institucionální péči, zvláště pak ve věkové kategorii dětí do 3 let. **Během roku 2010 prošlo kojeneckými ústavami, dětských domovy do 3 let a dětskými centry 2 077 dětí**, což je nejvyšší počet od roku 1998. Nejčastějším důvodem pro umístění dětí do zařízení jsou sociální důvody (45 %). Celkové náklady na provoz kojeneckých ústavů činí 788 mil. Kč ročně, což představuje na jedno dítě v kojeneckém ústavu 37 341 Kč měsíčně. Náklady na jedno dítě v pěstounské péči činí necelých 10 000 Kč měsíčně.

MPSV provede legislativní kroky vedoucí k tomu, **aby bylo k 1. lednu 2014 stanoveno, že děti do 3 let věku není možno umisťovat do ústavní péče.** „Nezbytným předpokladem pro možnost postupného omezování institucionální péče je vytvoření alternativ, které zabezpečí vývoj dítěte v rodinném, případně náhradním rodinném prostředí. Jde o vytvoření spektra terénních a ambulantních služeb pro podporu rodin a náhradní rodinné péče,“ říká Jaromír Drábek, ministr práce a sociálních věcí. Jak připomíná, od institucionálního způsobu péče **ustupují i další postkomunistické země**, mj. tím, že legislativně stanovují věkovou hranici pro možnost využití ústavní péče při řešení situace dítěte: „Jako příklad lze uvést Polsko, kde je věková hranice stanovena na 7 let od roku 2015 a dokonce na 10 let od roku 2019. V Rumunsku je tento limit stanoven na 2 roky, na Slovensku 3 roky. Podobné procesy dlouhodobě probíhají i v západoevropských zemích, např. Španělsko v těchto dnech zveřejnilo, že ustoupí od umístování dětí do 6 let do ústavů,“ říká Jaromír Drábek.

K projednání situace v oblasti péče o děti do tří let věku v ČR se dnes (25. 8. 2011) na ministerstvu práce a sociálních věcí sešla **mezinárodní skupina expertů**. Jednání proběhla za účasti zástupce Světové zdravotnické organizace (WHO), Úřadu Vysoké komisařky OSN pro lidská práva (OHCHR), Výboru pro práva dítěte OSN, Mezinárodní federace pěstounské péče (IFCO), odborníků z oborů pediatrie, neonatologie, psychologie i práva, zástupců MPSV a pracovníků z oblasti ústavní péče. MPSV zde mj. prezentovalo harmonogram kroků, které povedou k omezení, resp. následnému zrušení institucionální péče o děti do 3 let věku:

1. **Vytvoření Národní strategie péče o ohrožené děti** (termín předložení vládě do 31. října 2011). Národní strategie mimo jiné stanoví úkoly a aktivity vedoucí k postupnému omezování institucionální péče, zejména u dětí do 3 let věku.

2. Novela zákona o sociálně-právní ochraně dětí (předpokládaná účinnost od 1. července 2012) – vytvoření **podmínek pro rozvoj pěstounské péče a služeb pro práci s rodinami**.
3. Realizace individuálního projektu MPSV „**Systémová podpora transformace a sjednocení systému péče ohrožené děti**“ (od 1. ledna 2012 do 30. června 2014) – rozvoj sítě služeb pro práci s rodinami, profesionalizace pěstounské péče, změny v činnosti orgánů sociálně-právní ochrany.
4. Vznik **transformačních plánů jednotlivých zařízení** ve spolupráci se zřizovateli (2012 – 2013). Součástí plánů bude způsob zajištění péče o děti, které jsou dnes umístovány do kojeneckých ústavů (služby pro práci s rodinami, náhradní rodinné péče a vznik specializovaných služeb pro děti se zdravotním postižením).
5. Příprava věcného záměru zákona o podpoře rodin a náhradní rodinné péči (bude zahájena okamžitě). Předpokládaná účinnost nabytí zákona: **1. ledna 2014. K tomuto datu bude stanoveno, že děti do 3 let věku není možno umisťovat do ústavní péče. Zároveň bude stanoven termín pro zvýšení této věkové hranice na 7 let** (předpoklad 2016).

V současné době působí v České republice 34 kojeneckých ústavů a dětských domovů pro děti do 3 let. K vybudování sítě kojeneckých ústavů došlo v 50. letech minulého století. Jeden z cílů prvního pětiletého plánu byla výstavba 14 nových kojeneckých ústavů s celkem 800 lůžky. Důraz na institucionální výchovu vyplýval ze zásady „je-li potřeba dítě svěřit do péče nahrazující péči rodičů, bude umístěno zásadně do péče kolektivní“ (§ 9 zákona č. 69/1952 Sb., o sociálně-právní ochraně mládeže). Moderní sociální systémy od institucionálního způsobu péče ustupují. Důvodem jsou poznatky mnoha vědeckých výzkumů a studií, které prokázaly negativní vliv tohoto typu péče na vývoj dítěte. Na tyto výzkumy reaguje i Směrnice OSN o dětech v náhradní péči (2009), která doporučuje, aby se péče o nejmenší děti v souladu s převládajícím názorem odborníků uskutečňovala v rodinném prostředí.

*Viktorie Plívová
vedoucí tiskového oddělení
a tisková mluvčí*